

1 MAYIS

Aydınlık Dergisi, 30 Nisan 2000

Yıldırım Koç

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 11 Nisan 2000 günlü toplantısında 1 Mayıs konusunda aşağıdaki kararı aldı:

“İşçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, Türkiye’de bu yıl, özelleştirmeye karşı demokratik sosyal devlete sahip çıkılması ve iş güvencesi için mücadele edilmesi anlayışıyla kutlanacaktır.”

Emek Platformu Başkanlar Kurulu’nun 14 Nisan 2000 günlü toplantısında ise bu konuda şu karar alındı:

“Emek Platformu Başkanlar Kurulu, dünyada ve Türkiye’de çalışanların sorunlarının dile getirildiği 1 Mayıs’ın, 2000 yılında başta İstanbul olmak üzere yurt çapında, alanlarda, gerçek amacına uygun bir biçimde kutlanacağı inancındadır.”

1 Mayıs TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK tarafından 1992 yılında bir kapalı salon toplantısıyla birlikte kutlandı. 1993 yılında her örgütün kutlaması ayrıydı. 1994 yılında ise Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu 1 Mayıs kutlamalarını örgütledi. 1995 yılında Demokrasi Platformu içinde bazı sorunlar yaşandıysa da, 1 Mayıs, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve KESK tarafından kutlandı. Daha sonraki yıllarda da aynı çizgi izlendi. TÜRK-İŞ 1999 yılında, Apo’nun yakalanmasının ardından PKK’nın intihar saldırılarından kaygı duyarak, alanlarda kutlama yapmadı. 2000 yılının 1 Mayıs’ı ise yine birlikte alanlarda, salonlarda ve işyerlerinde kutlanıyor.

2000 yılını önemli kılan, bu birlikteliğin daha da genişlemiş olması. Türkiye Kamu-Sen ve Memur-Sen de, “gerçek amacına uygun bir biçimde” kutlanacak 1 Mayıs’ı destekliyor. Emek Platformu’nun bu konudaki kararı, Türkiye’de emeğin ortak bir platformda bütünleşmesi sürecinde önemli bir adım oluşturuyor.

1 Mayıs’ın “gerçek amacına uygun bir biçimde” kutlanması ne demek? 1 Mayıs’ın silahlı çatışmadan ve bölücü etkilerden arındırılması, işçi sınıfının tüm kesimlerinin uluslararası düzeydeki birliğinin, dayanışmasının ve mücadelesinin vurgulanması demek.

1 Mayıs, “emekçilerin bayramı” değildir, emekçiler içinde özel bir konumda olan işçi sınıfının uluslararası düzeyde birlik, mücadele ve dayanışma günüdür. 1 Mayıs, “ezilen halkların günü” değildir; işçi sınıfının günüdür. “Gerçek amacına uygunluk” ölçütünün doğru uygulanabilmesi için, çok yaygın bir yanlışlığın düzeltilmesi gerekli.

Günümüzde 1 Mayıs’la ilgili birçok yazıda, 3 Mayıs 1886 tarihinde Chicago’da McCormick Tarım Makineleri Fabrikasındaki grevde grevkıracıların ve polislerin grevcilere saldırısı, altı grevcinin öldürülmesi, 4 Mayıs 1886 günü Samanpazarı’nda yapılan gösteriye bomba atılması ve patlayan bir bomba nedeniyle 8 polislin ölmesi, polislin açtığı ateşle en az on göstericinin öldürülmesi, hukukdışı yargılama ve ardından Albert Parsons, August Spies, Adolph Fischer ve George Engel’in asılarak öldürülmesi ve Louis Lingg’in intihar etmesi olayı anlatılır ve 1 Mayıs’ın onların anısına İkinci Enternasyonal’de alınan bir kararla kutlandığı belirtilir.

Bu iddia doğru değil. 1 Mayıs’ın kutlanmasına ilişkin ilk kararın, “gerçek amacın” bu çatışmayla ilgisi yok.

Samanpazarı’ndaki olaylara ilişkin mahkeme kararı adil değildi. Asılanlar, haksız yere öldürüldü. Ancak 1 Mayıs’ın bu haksızlıkla ilişkisi yoktu. Chicago’da 1 Mayıs günü Parsons’un önderliğinde bazı iddialara göre 40, bazı iddialara göre 80 bin kişinin katıldığı

bir yürüyüş yapılmıştı; ancak herhangi bir olay çıkmamıştı. Ayrıca, 4 Mayıs gösterisini düzenleyenler sosyalist veya komünist değil, anarşistti. August Spies, ABD’de Almanya olarak yayımlanan bir anarşist gazetesinin (Arbeiter Zeitung) yayın yönetmeniydi. Zanlıların jüri tarafından suçlu bulunmasında en önemli belge, 4 Mayıs 1886 günlü mitingin çağrısıydı. İlanın ilk biçiminde, “işçiler, silahlanın ve tüm gücünüzle gelin” sözleri yer alıyordu. Spies, provokasyon korkusuyla bu cümleye karşı çıktı. Bu cümle metinden çıkarıldı. Ancak diğer bir matbaada basılan bildirimlerin tümü imha edilemedi.

İkinci Enternasyonal’in 1889 yılında Paris’te yapılan ilk kongresinde, ABD Sosyalist İşçi Partisi delegesi J.F.Busche, işgününün kısaltılması için her yıl gösterilerin düzenlenmesi amacıyla belirli bir günün saptanmasını önerdi. Çeşitli tarihler üzerinde görüşme yapıldı. Busche, Amerikan Emek Federasyonu’nun bu amaçla 1 Mayıs 1890 günü gösteriler düzenleyeceğine işaret etti. Fransız Sendikalar Federasyonu yöneticilerinden Raymont Lavigne bu öneriyi destekledi. Alınan kararda şöyle deniliyordu:

“1 Mayıs 1890 Günü Uluslararası Gösteri. Tüm ülkelerde ve kentlerde aynı zamanda, üzerinde anlaşma sağlanan aynı günde işgününü sekiz saate yasal olarak indirmek için işçilerin kamu yetkililerinin karşısında güçlerini göstermeleri ve Paris Uluslararası Kongresi’nin diğer kararlarının uygulanması için belirli bir tarihte büyük bir uluslararası gösteri örgütlenecektir. Amerikan Emek Federasyonu’nun 1888 Aralık’ın St.Louis’de düzenlenen kongresinde 1 Mayıs 1890 tarihinde benzer bir gösterinin düzenlenmesine daha önceden karar verilmiş olduğu gözönüne alınarak, uluslararası gösteriler için de bu tarih kabul edilecektir. Değişik ülkelerin işçileri kendi ülkelerinin özel durumlarının ortaya çıkardığı koşullara göre bu gösteriyi gerçekleştireceklerdir.”

Dilerim 2000 yılı 1 Mayıs’ında kimse Parsons ve arkadaşlarının intikamını almaya kalkmaz; 1996 Kadıköy’ünü bir daha yaşamayız; 1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak, “gerçek amacına uygun” bir biçimde geçer.